

Delavska vzgoja v sovjetski Rusiji

V deželi sovjetov je vsa vzgoja
spojena z delom; tovarna je
obenem šola

Novi Afon, Rusija. — (FP) — V drugih deželah eksistira delavska vzgojevalno gibanje kot posebna sekcija, neodvisno od šolskega sistema. Navezano je na iniciativo posameznikov, ki se zanimajo za delavsko izobrazbo in jo sponzorirajo kolikor jim čas in razmere dopuščajo.

V Rusiji je tudi v tem oziru popolnoma drugače, ker je vsa šolska aparatura, od osnovnih do najvišjih šol, posvečena delavski vzgoji. Namen ruskega šolstva je treniranje ljudi za življenje. Vse vzgojni sistem je prežet z idejo, da vzposobi posameznike, da služijo delavski družbi in ne individualnim namenom, kot se to godi v kapitalističnih državah.

Vsed tega je vsa šolska sistem tesno zvezan z industrijo in poljedelstvom, ki sta glavna vira za materialni in socialni napredek naroda. Že v nižjih osnovnih šolah je pouk zvezan z gospodarskimi in socialnimi problemi. Otrokom je živo prikazan žive v čitankah pomen nove elektrarne, jeklarne, kolektivne farme, stroja in vsega, kar je zvezano z njim. V tem novem gospodarskem življenju je otroška domišljija dobila popolno nadomestilo za bajke in basme. Tovarna in znanstveni muzeji, ki imajo oddelke naložbe za otroke, so zanje velika novost, za katero se živo zanimajo.

To zanimanje se amotorno pospešuje in razvija z obiskovanjem tovarn. Od časa do časa prihajajo šole izlete v tovarne, kjer jim razkazujejo stroje in pripovedujejo o delu. Običajno se to zgodi opoldne med tovarniškim odmorom. Službo tovarniških učiteljev navadno vrše študentje tehniških šol, ki so tesno spojene s praktičnim delom. Vsak študent, ki se posveti tehniki, deli svoj študijski čas med šolo in tovarno. Tako vrši študent — moški ali ženska, ker tudi slednje se v velikem številu posvečajo tehniki — tri funkcije: je obenem študent, delavec in učitelj.

Druga posebnost nove Rusije so tudi tovarniške šole. Posebno večje tovarne imajo opremljene velike oddelke ali tovarniške dvorane za šole. Te šole služijo ne samo osnovni in višji tehniški izobrazbi, ampak tudi socialni in ekonomski znanosti.

Enako kot v mestih in tovarnah veje želja po izobrazbi na zadružnih in kolektivnih farmah. Tudi poljedeljsko delavstvo pohaja v velikem številu učne tečaje, v katerih je znanstveno kmetijstvo važen pouk.

Faktično pohaja sovjetske šole ali predavateljske tečaje tri četrtine industrijskega prebivalstva. Poleg želje po znanju, ki je v ruskem narodu z mogočno silo buknila na dan po revoluciji, je posebno tehniška izobrazba velika potreba radi rapide industrializacije. Otvoritev vsake nove tovarne pomeni v prvi vrsti pričetek treniranja delavcev. Tovarna je najprvo spremenjena v šolo, kjer se delavci učijo delati na strojih in s stroji. Radi tega je produkcija v začetku navadno zelo nizka. Viša se vzpostavlja z izurjenostjo delavcev.

Da je potrat v takih okoliščinah velika, je neizbežno, ampak Rusija je tudi na to pripravljena. Ako se jo pa primerja s kapitalistično anarhijo, ta potrat najbrž ni večja, ker je razvoj industrije smotren in znanstveno kontroliran. Rusija na primer ne gradi dveh tovarn, kjer ena zadostuje, niti dveh vzporednih železnice kot se to dogaja pod kapitalizmom, kjer je gospodarstvo vdik kup mešanice konfuzije in anarhije. Kakor je v Rusiji omamljena od strojev in jih čeli čimprej

NAPREDOVANJE FAŠIZMA V AVSTRIJI

Fašistična stranka zmagala pri
deželnih volitvah. Vsenemška
stranka izginila iz političnega
življenja. Dunajska vlada o-
stane v socialističnih rokah

Dunaj, 25. apr. — Hitlerizem, ki je bil zanešen iz Nemčije, se je razširil v Avstriji kot prelijski požar, kakor pokazuje večerajšnji izid municipalnih volitev.

Dunaj, socialistična trdnjava v povojnih letih, bo imel se z napredek socialistično mešeno upravo. Od sto sedežev v mestni zbornici so jih socialisti dobili 66, fašisti pa 15, ker je zanje glasovala buržoazija. Fašisti so unificirali dve stranki: vsenemško, ki je reprezentirala zunanje politiko kancelarja Schoberja, in agrarno. Stranka krščanskih socialistov, ki kontrolira avstrijsko federalno vlado, je tudi doživela velik poraz in ne bo imela odsele naprej skoro nikakega vpliva in moči.

Število reprezentantov krščanske socialistične stranke v dunajski zbornici se je znižalo od 84 na 19. Fašisti, ki niso bili doslej zastopani, so dobili 15 sedežev, komunisti nobenega, za monarhiste, ki agitirajo za povratek Habsburžanov, pa je bilo oddanih le par sto glasov.

Fašisti so izvajali značilne zmage v drugih mestih in provincih. V Solihogradu so dobili šest sedežev, v Spodnji Avstriji pa deset.

Hitlerjevci so z lahkoto porazili vsenemško stranko, ker so volilec zagotovili hitro realizacijo vsenemškega cilja, poleg tega pa so objubovali, da bodo pričeli z gonjo proti Židom, ki kontrolirajo večji del avstrijskih industrij.

Sintetične hiše na prodaj!

Trisobna hišica stane le \$395 in
se postavi v treh dneh

Aberdeen, Wash. — (FP) — Mala vsota \$395 kupi hišico najnovejšega modela, tako, ki jo dva delavca lahko postavita v treh dneh, četrti dan pa že v nji spita. Pri postavljanju se ne rabijo nobenega žebila, ampak se le po skupaj zloži kot kajbica, pod pa privije na podlago. Tudi razdere in preseli se lahko z majhnimi ceremonijami.

Tako naznanja Elliott Construction kompanija, ki pravi, da je iznašla sintetične lesene hiše, katere je pričela izdelovati za trg. Hišice so trisobne in stanejo navadno vsoto. Vsaka nadaljnja soba, ki se lahko priklapi, stane \$95. Pri sestavljanju hišice se ne zahteva posebne izurjenosti, ker je treba le kose skupaj zložiti.

Medtem ko bo ta iznajdba blagoslov za tisoče, pomeni nesrečo za gradbene delavce, med katerimi je že več let velika brezposelnost.

Bomba ubila dva avstrijska politika

Dunaj. — Ko je bivši župan mesta Andritz Hochstrasser v spremstvu svojega prijatelja A. Rubiana, bivšega distriktnega pravdnika, prišel pred svoje stanovanje zadnjo soboto, je eksplozirala bomba, ki je oba raztrgala na kose. Sumijo, da so bomba položili komunisti in da ima nasilje politično ozadje.

Slika "prosperitete" v številkah

Pittsburgh. — Preiskava o brezposelnosti v delavskem distriktu v južnem delu mesta pokazuje, da je 32% družinskih očetov brezposelnih, 13% jih dela en dan na teden, 20% dva dni in 10% tri dni na teden. Štiri dni ali več dela le 25%.

Vrednost del- nic stalno pada

V prvih tednih aprila se je zni-
žala za tri milijarde dolarjev

New York. — (FP) — Tržna vrednost vseh delnic na listi newyorške burze je padla za \$68,000,000,000 odkar traja depresija, se glas poročilo, ki ga je objavil New York Times. Narodni dohodki Združenih držav leta 1929 so bili \$39,000,000,000.

V prvih treh tednih tekočega meseca je vrednost delnic padla za tri milijarde dolarjev in je sedaj le \$24,500,000,000.

Od 19. septembra 1929 do 21. aprila t. l. so delnice ameriških železnic, javnopravnih družb in drugih industrij padle za 83.7 odst., kot je razvidno iz pregleda v Timesu.

Vzlic temu je še mnogo industrij, bankirjev, profesorjev in javnih uradnikov, katerih imena prihajajo na prve strani časopisja, kadar besedičijo, da je depresija dosegla dno in da se vrača prosperiteta. Med temi sta tudi W. O. Woods, svezni blaginik, in dr. Isaac Lippincott, profesor ekonomije na univerzi Washington v St. Louisu.

Senatna prolektava borz- nih spekulacij

Raskob in Kenny zapletena v
špekulacije, ki so rezultirale v
padcu delnic Anaconda Cop-
per Co.

Washington, D. C. — Preiskava špekulacij na newyorški borzi, ki jo je uvedel senatni odsek za bančne in denarne zadeve, je v soboto ugotovila, da sta John J. Raskob, načelnik narodnega komiteja demokratske stranke, in William F. Kenny, tamenitiški politik in kontraktor v New Yorku, sodelovala pri organiziranju družbe, ki je prodajala delnice Anaconda Copper Co. Kakor hitro so bile delnice pokupljene sta Raskob in Kenny in nekateri drugi člani družbe z raznimi manipulacijami pognala cene delnicam navzdol in tako so kupci izgubili vsoto \$32,000,000. Raskob in Kenny sta prijatelja Al Smitha, bivšega guvernerja države New York.

Ta zadeva je prišla na dan na zaslišanju, na katerem sta nastopila Thomas E. Bragg in Bernard E. Smith. Bragg je izjavil, da je on in skupina drugih finančnikov spomladi l. 1929 kupila 190,000 delnic Anaconda Copper Co. v pričakovanju, da bodo cene poskočile. Zgodilo pa se je baš obratno, kajti kmalu potem so Raskob in Kenny in ostali ustanovitelji delniške družbe pognali vrednost delnic navzdol in kupci so izgubili \$32,000,000. Bragg je izpovedal, da je znašala njegova izguba \$400,000, toda izgube drugih mu niso znane.

Senatni odsek je po tem zaslišanju naznanil, da bo pozval Raskoba, Kennya in druge v Washington, da izve nadaljnje podrobnosti njihovih špekulacij na newyorški borzi.

Senatorji se zopet pričeli ribiti z oljem

Washington. — Radi vprašanja uvozne carine na olje, katero zahtevajo oljni interesi pod vodstvom Standard Oil of New Jersey, ki zastopa "domače" producente, se je med senatorji pričelo veliko barantanje za glasove. Barantanje je med "oljnimi" in "bakrenimi" senatorji, ker tudi bakreni interesi zahtevajo dodatno carino. Kupčija bo storjena na ta način, da bodo "oljni" senatorji glasovali za carinsko postavko v proračunski predlogi glede bakra in "bakreni" senatorji bodo pa glasovali za carino na olje.

Boj proti oljni carini vodi Standard Oil of Indiana, ki importira velike količine olja iz Centralne Amerike, njej pa s skundira Mellonova Gulf Oil Refining kompanija.

KITAJCI RAZDE- JALI ŽELEZNI- ŠKO PROGO

Navalili so tudi na železniški
vlak in odvedli s seboj večje
število Japoncev. — Aretacije
sovjetskih državljanov

Sanga, 25. apr. — Kitajski rebeli, ki se bore proti japonski dominaciji Mandžurije, so razdejali železniške proge v bližini Mukdena in tako izolirali mesto. Uničili so tudi telefonsko in telegrafsko zvezo in okupirali mesto Sanchao, važno križišče kitajske vzhodne železnice med Changtunom in Harbinom. Ustavili so tudi vlak, ki je vozil proti Mukdenu, in pri tem ujeli veliko število Japoncev, katere so odvedli s seboj.

Poročilo iz kitajskega vira se glasi, da sta se morali dve japonski brigadi, ki sta bili poslani v Nigaitu, umakniti pred rebeli, ki pridirajo proti Harbinu.

Po odkritju velike zaloge municije in orožja v stanovanju neke Rusinje v Harbinu so japonske avtoritete aretirale 51 sovjetskih državljanov, med temi enajst žensk, katere sumijo, da so člani komunistične teroristične organizacije. Med aretiranimi je več uradnikov kitajske vzhodne železnice.

Japonska sluti padec mandžurskega režima, kateri je bil organiziran pod njenim pokroviteljstvom, in je sedaj napela vse sile, da mu podaljša življenje. Radi tega je pritisnila na mandžursko vlado, da je imenovala štiri Japonce na važno mesto. Japonci imajo sedaj krog 800 uradnikov v vladi in popolno kontrolo nad finančnimi in zunanjimi zadevami.

Britska časopisna agencija Reuter poroča, da so mandžurske avtoritete odklonile komisiji, ki jo je poslala Liga narodov, dovoljenje za proučevanje položaja v Mandžuriji. To je v soglasju z izjavo japonskega ministra, v kateri je rekel, da Japonska ne bo dopustila znanje intervencije v Mandžuriji.

Evropel se seznanijo z linbarsko justico

Administracija podvzame kam-
panjo, da opere namernyano
linbarskega sodoborilnih frtev

Washington. — (FP) — Radi komunističnih in socialističnih demonstracij pred ameriški poslanki v Nemčiji in Avstriji proti linbarski justici v Alabami, je administracija sklenila podvzeti kampanjo v tujemstvu, da opravičilo smrtne obsodbe mladim zamorcem v Scottsbu. Za podatke se je obrnila na alabamskega guvernerja Millerja, s katerimi bo založila svoje diplomatske predstavnike v Evropi z namenom, da "podučijo bolj inteligentne razrede."

Ker je guverner Miller (demokrat) človek močnih predsodkov proti zamorcem, se že vnaprej ve kakovost njegovih "podatkov". Njegova verzija te afere bo oficijelna in sovražna na smrt obsojenim zamorcem. Vendar pa je administracija smatrala njega za najbolj kompetentno stranko pri iskanju informacij.

Vse izgleda, da bo ta "prosvedna" kampanja alična kot v zadevi Sacco in Vanzettija. Tudi tedaj se je iz silnih razlogov obrnila administracija na guvernerja Fullerja za "informacije", s katerimi je potem v inozemstvu pobijala agitacijo za oprostitev teh dveh žrtv.

Za zadevo se je pričel zanimati tudi nemški poslanik v Washingtonu, ki je dobil nalogo od svoje vlade, naj afera preide in vladi pošlje informacije. Brueningova vlada se zanima za ta slučaj radi pritiska s strani socialistnih demokratov, katere potrebuje pri vzdrževanju sedanega režima.

Hitlerjevci pro- slavljajo zmago

Volilni izid pokazuje velik po-
rast fašističnih glasov

Berlin, 25. apr. — Vroča volilna kampanja, ki se je vrnila v petih nemških državah, je končala z veliko fašistično zmago pri večerajšnjih volitvah. Dasi voditelji socialne demokracije trdijo, da Hitler ne bo pridobil na svojo stran vseh konservativnih strank, s pomočjo katerih bi se povzpeli na krmilo deželnih vlad, so politični eksperti drugačnega mnenja. Jasno je, da bo Hitler lahko ovrnil vladne funkcije, ker je njegova stranka pridobila veliko število sedežev v zbornicah, in tako ustvaril politični kaos, ki bo nedvomno rodil slabe posledice.

Volilna kampanja je bila najbolj vroča v Prusiji. Vse stranke so šle v volilni boj na bazi teorije, da kontrola nad Prusijo pomeni kontrolo nad Nemčijo. Število fašističnih sedežev v pruski zbornici se je pomnožilo kot rezultat večerajšnjih volitev od devetih na 162. Hud poraz so doživeli državne stranke, nacionalisti in ljudska stranka. Komunisti so pridobili devet sedežev in jih imajo sedaj 57. Socialni demokrati so tudi utrpeli veliko izgubo, kajti število njihovih sedežev se je znižalo od 137 na 98. Centristi so izgubili štiri sedeže.

Za fašistične kandidate je bilo v Prusiji oddanih 8,008,000 glasov, za socialne demokrate 4,675,000, za komuniste 2,320,000, nacionaliste 1,125,000, krščanske socialiste 255,000 in državne stranke 332,000.

Volilni izid pokazuje sledečo razporedbo v zbornicah:

Prusija — Fašisti 162, sedežev, socialni demokrati 99, centristi 67, komunisti 57, nacionalisti 31, državne stranke 2, ljudska stranka 7, krščanski socialisti 2.

Bavarska — Bavarska ljudska stranka 45 sedežev, fašisti 43, socialni demokrati 20, kmetaka stranka 9, komunisti 8, nacionalisti 3.

Württemberg — Fašisti 23 sedežev, centristi 17, socialni demokrati 14, kmetaka stranka 9, komunisti 7, državne stranke 4, nacionalisti 3, krščanski socialisti 3.

Hamburg — Fašisti 51 sedežev, socialni demokrati 49, komunisti 26, državne stranke 18, nacionalisti 7, ljudska stranka 5, centristi 2, krščanski socialisti 1.

Anhalt — Fašisti 15 sedežev, socialni demokrati 12, komunisti 3, nacionalisti 2, ljudska stranka 2, centristi 1.

ORGANIZIRANJE 'RDEČE GARDE' V AVSTRALIJI

Vodila bo boj proti "novi gar-
di," ki je bila ustanovljena za
zatiranje komunizma

Sidney, Avstralija, 25. apr. — Dve politični armadi, od katerih vsaka šteje sto tisoč mož, si stojita nasproti radi vladne politike, katero zastopa John T. Lang, South Walesa, najmočnejši in najbogatejši v Avstraliji.

"Rdeča garda," ki predstavlja delavsko obrambno organizacijo, zaznamuje velik napredek in stalno pridobiva pristaje. Tvorijo jo člani delavskih strokovnih uniij, ki podpirajo socialistično politiko premijerja Langa proti Eric Campbellovi "novi gardi," ki je bila ustanovljena lanske leto s namenom, da pobija komunizem, langizem in boljševizem.

Jedro "rdeče garde" je 25,000 vojnih veteranov. K tem spada 75,000 prostovoljcev iz strokovnih uniij, na katere se premijer Lang zanaša, da mu bodo pomagali pri izvajanju njegovega programa za socializiranje industrij in poljedelstva. Tajniki raznih delavskih organizacij so sila v delavski armadi, ki stoji na strani premijerja Langa. Langovo krilo reprezentira levo krilo, ki se je odcepilo od federalne delavske stranke pred enim letom.

Toda "nova garda" se tudi pripravlja na boj proti Langovi vladi, katero smatra za komunistično. Campbellova armada predstavlja fašistične elemente. V sednjih tednih je bila aktivna pri nabiranju podpisov na peticijo, ki urgira angleškega kralja, naj razpusti parlament New South Walesa, "kateraga kontrolirajo komunisti in revolucionarji in kateri so odgovorni, da se država pogreza v bankrot."

Aretacije indijskih nacio- nalistov

Britske avtoritete hočejo prepre-
čiti konvencijo narodnega kon-
gresa

Delhi, Indija, 25. apr. — Delhi je bil večerj pozorišče velikih aktivnosti, ko je policija pričela s aretacijami članov Gandijeve nacionalistične stranke, ki so prišli ssemaj na otvoritev letne konvencije. Krog 400 nacionalistov je bilo aretiranih.

Trindevajset od 40 članov komiteja za resolucije se je vseno sešlo na tajni seji, kjer so sprejeli resolucije glede nadaljevanja kampanje civilne nepokorščine. Te resolucije sedaj krožijo med onimi delegati, ki so se izognili aretacijam. Neko poročilo se glasi, da je večina delegatov odobrila resolucije.

Policija na konjih patrolira ulice in število aretacij nacionalistov stalno raste. V navalu na neko stanovanje, kjer se je vršila tajna seja indijskih nacionalistov, je policija aretirala dvajset moških in petnajst žensk. Vsi so bili odpeljani v zapore, kjer bodo čakali obravnavo. Skupno število aretacij v zadnjih par dneh znaša 765.

Vrhovno sodišče rešilo mladega morilca pred električnim stolom

Springfield, Ill. — Odlok vrhovnega sodišča je prošlo soboto rešil 17-letnega Russell R. McWilliamsa iz Rockforda, ki je bil obsojen na smrt, ker je v roparskem napadu umoril kondukterja cestne železnice, pred električnim stolom. Takoj po dejanju je bil McWilliams aretirán in priznal krivdo. Odklonili je porotno obravnavo in se izročil milosti sodnika, ki ga je obsodil na smrt. To obsodbo je sedaj vrhovno sodišče razveljavilo.

Elmer Rice, fotografiran pred
odhodom v sovjetsko Rusijo.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society
Narodnost: za Zdravstveno drzavo (vsebno) in Kana- do \$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Ciro \$2.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in- terneto \$3.00.
Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Ciro \$2.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.
Cini clesov po dopovedu—Raspisat se ne vratajo.
Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.
Nadvoj za var. kar ima stik s letom: PROSVETA 2637-29 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

O predavanju

Milwaukee, Wis. — Senator Hiram Johnson iz Kalifornije je imel dne 15. marca pred zveznim senatom in člani zvezne vlade znamenit govor, v katerem je razkrinjal strašne zločine izvršene nad ameriškim ljudstvom potom prodajanja tujezemskih bondov.

Ta govor, v katerem je senator opisoval kaj je pronašla posebna preiskovalna komisija pod njegovim vodstvom, je povzročil v merodajnih krogih silno presenečenje in pravcati škandal. Vsebinska tega govora je ostala širokim masam ameriškega ljudstva nepoznana, ker časopisi so zadevo skrbno zamočali, dasi predstavljajo ta razkritja enega izmed največjih zločinov, kateri so bili še kdaj izvršeni nad ameriškim ljudstvom.

V tesni zvezi s tem škandalom pa stojijo zadnja razkritja glede zločinovskih mahinacij velebankirjev pri prodajanju bondov na Wall streetu, razkritja, katere pretresajo sedaj temelje ameriškega gospodarstva in bodo imela strašne posledice za javno življenje te dežele.

Iz vsebine tega senatorjevega govora se lahko spozna vse globočine gospodarskega propadanja Amerike in vseh ostalih kapitalističnih držav, kakor tudi vsa neizmerno obupnost položaja.

Po natančnem proučevanju vseh podrobnosti pride človek do zaključka, da je ni ale, ki bi zamogla rešiti obstoječi družabni red pogina.

In ti dogodki bodo tvorili temelj predavanja, ki se bo vršilo na prihodnji izredni seji socialističnega kluba št. 37, ki se bo vršila v četrtek 28. aprila.

Ker se bo na tej seji dajalo ob enem američke našim delegatom za IX. redni zbor J. S. Z., kakor tudi na konferenco, ki se bo vršila tukaj dne 1. maja in ob enem volilo delegate za strankino konvencijo, se opozarja vse sodruge in sodruginje, kakor tudi somišljenike, da se te seje udeležijo polnoštevilno. Potrebno je tudi, da bodo navzoči člani westališkega kluba, ker skupne razprave v tem osiru so potrebne. Spartak.

Prepovedano gospoda

Virginia, Minn. — Tajnik Jugoslovanske ameriške zveze Movern poroča v Prosveti o delovanju svoje organizacije, kako da popisuje Jugoslovane v Minnesoti, "da se pronajde koliko je državljanov in koliko ne, ter da se ne drži državljanov napoti, da si pridobijo državljanstvo pravice ter ob enem, ako se najde kakka družina, ki se nahaja v pomanjkanju, da se ji prikaže na pomoč."

Dovolj. Iz tega poročila govori prepasana gospoda, ki ne pozna ljudskih potreb. Nočem razmotrivati o tej organizaciji, le omeniti, da za danes ni važno, koliko Jugoslovancev živi v Minnesoti, da ni važno tako popisovanje, da so obljube, katere ponujajo, prazne, da je vse poročilo: gonja za slovesom, pesek v oči, po metodi visoko prepasane gospode, da iz poročila veje nevednost, ošabnost, napuh — same čerke kapitalizma.

V Minnesoti je na tisoče in tisoče družin, ki trpe pomanjkanje, pomanjkanje kakršnega še niso trpeli v svojem življenju. "Ako je kje kakka družina, ki živi v pomanjkanju."

Rojaki, iz vašega dela ne bo kruha. Previsoko orjete, plevel vam bo prerastel vase. Stopite ven iz ojnje preteklosti, kjer ste zvesto stopali po stopinjah visoko prepasane gospode, ter stopite v prebivališča jugoslovanskega delavstva v Minnesoti z drugim smalom, ki ne prebiva: koliko vas je, temveč kako živite, s smislom, ki hoče zvedeti za ljudske želje ter hrepenenje, udare, bol pomanjkanja, za katerega pa danes nimate pojma. Zakaj človek, ako nima organizacije v glavi, je slep, ne vidi ničesar, akoprav mu je vse blizu, pred nosom.

Po preteku nekaj mesecev, akoprav imate kitajsko steno krog vaših možganov, vam jamčim, da boste postali pionirji sedanjega krivičnega sistema, ki ima samo v besedah bratstvo, enakost, ter s tem nasljuje delavsko družino. V resničnem življenju pa je daleč, daleč od bratstva in enakosti. In boje s tisoč in tisoč zavednega delavstva vsaj hrepeneli po izboljšavi, po osvoboditvi, po obračunu z vso preteklostjo. Hrepeneti je najmanjše kar morete, a je prvi korak k spoznanju.

J. Kovacich.

Konferenca Prosvetne matice v Milwaukee 1. maja

Chicago. — Na prvomajski dan, prihodnji nedeljo dopoldne se vrši v Milwaukee zborovanje okrožne Prosvetne matice. Pričetek ob 9. dopoldne v South Side Turn dvorani. Na odziv za izvolitev zastopnikov so se posebno dobro odzvala milwauška društva, kar pokazuje večje zanimanje za delavsko prosvetno gibanje. Milwaukee postaja pač trdnjava ameriškega socializma in v tej trdnjavi ima slovenska naselbina častno mesto.

Popoludne 1. maja se bo v isti dvorani vršila proslava mednarodnega delavskega praznika pod vodstvom milwauškega socialističnega kluba. Program, kot poročajo, je bogat in se pričakuje velike udeležbe.

Tudi v Chicagu se bo vršila velika prvomajska demonstracija, katero sponzorirajo socialistična stranka okraja Cook, razne delavske unije, podporna društva in organizacije brezposelnih. "Pohod se bo vršil od Douglas Park avditorija. Kdežle in Ogden ave., v Ashland avditorij na Van Buren cesti in Ashland Boulevard. Pohod se prične točno ob eni uri popoldne. V dvorani po zaključku pohoda nastopijo delavski govorniki in par pevskih zborov.

Vsem delavcem se priporoča, da se udeležijo delavskih manifestacij na prvem maja. S tem pokažete svojo delavsko solidarnost in ob enem protestirate proti stradanju in drugim krivicam, s katerimi kapitalizem obdaja delovno ljudstvo.

Poročevalce.

Prvomajska proslava v Clevelandu

Cleveland, O. — Lokalna soc. stranka se pridno pripravlja na prvomajsko proslavo, katere se bo vršila v nedeljo Prvega maja v Slov. nar. domu, St. Clair ave. Pričetek ob 3.30 popoldne. Program bo zelo obširen. Vseboval bo koncertne, telovadne in govorniške točke. Koncertne točke bodo izvajovali pev. zbor "Zarja", češki pev. zbor "Vojan", finski pev. zbor in židovski mladinski zbor "Workman Circle School." S telovadbo pa nastopijo češki in nemški telovadci.

Glavni govornik bo Joseph Sharts, socialistični kandidat za governorja v Ohio. Zvečer se pa vrši ples v spodnji dvorani. Vstopnina bo samo 25c za popoldne in zvečer.

Mladinska liga soc. stranke se tudi pridno pripravlja na sodelovanje prvomajske proslave. Priredili bodo parado, ki se bo pričela na 147 Kinsman in od tam bodo korakali z raznimi napisi v Slov. nar. dom na St. Clair, kjer se bo vršila proslava.

Prvi maj je svetovni praznik delavstva, zato je tudi dolžnost vseh delavcev, da ga praznujejo in da s tem pokažemo našo

delavsko silo, da ne moramo biti več hlapi in sužnji kapitalističnega sistema, ampak da gremo naprej po začrtani poti, da dosežemo naš cilj, kateri nas pripelje v deželo pravice in svobode. Kapitalistični sistem, ki je pahnil milijone delavcev v največjo mizerjo v zgodovini, se je pokazal, da ni zmožen več vladati in njegova struktura se je pričela rušiti. Dokaz imamo današnjo brezposelnost. Zato je naša delavska dolžnost, da se strnemo in da pričenemo graditi nov sistem, kateri nam bo prinesel novo prosperiteto, da nam ne bo treba gladovati in živeti v pomanjkanju ter zreti s strahom, kaj bo z nami, ko ne bomo več sposobni za delo. Pustimo osebné prepire na stran, zavedajmo se, da smo delavci, da so naši interesi skupni in da imamo vsi enega sovražnika, to je: kapitalizem.

Delavci! Vsi na plan Prvega maja. Udeležite se majske proslave!

John Krebel.

Vabilo na majsko proslavo

Johnstown, Pa. — Soc. klub št. 5 v Franklin-Conemaughu bo priredil 30. aprila ob 8. zvečer v proslavo Prvega maja veselico z govori in deklamacijami v svojih prostorih v Franklin Boroughu.

Simpatičarji našega gibanja in drugo občinstvo se uljudno vabi, da se te proslave udeležijo številno in s tem pokaže naklonjenost razrednemu gibanju, katerega nam je potreba posebno v teh težkih časih depresije. Siliš boste govor soderžne Jane Fradelove iz Latrobe, ki je znana radi svoje aktivnosti v delavskem pokretu, ter soder. Andrew Vidricha, ki je kandidat za postavodajo. Oba sta dobra govornika, ki nam bosta pojasnila pomen Prvega maja in potrebo del. politične organizacije, to je: socialistične stranke.

Po končanem sporedu bo godba (tamburica) igrala poskočne, da bo plesalo staro in mlado. Ker nam v Pa. plava postava brani plesati ob nedeljah, se bodo po polnoči apert pričeli govori in drugo, tako da bo zabava v resnici prvomajska.

Na videz je torej 30. aprila v Izobraževalnem domu na Franklin Boroughu! — John L.

Majska proslava v Milwaukeeju

Milwaukee. — Razvoj delavskega gibanja v naši naselbini bi mogel vsekakor primerjati neki vrsti vatajenja. Če se spominjamo nekaj časa nazaj, je bilo vsako agitiranje za soc. principe "lajanje na luno," in človek, ako se je toliko spozabil, da je zagovarjal to idejo, je bil obsovan, kot bi se nahajal v središču fašistične Italije.

Ali moderna tehnika pod kapitalističnim sistemom, kateri producira le radi dobička, ne iz potrebe, je vzela tudi v Milwaukeeju na tisoče delavcem vsakdanji kruh ter s tem pripomogla, se je zatirano delavstvo prebudilo in vstalo iz dolgega spanja. Volitve 5. aprila jasno kažejo, da delavska masa v naši naselbini priznava socialistično stranko kot edino resiteljico zatiranega delavstva!

Prvi maj, praznik delavske armade, bo letos praznovan v največjo manifestacijo v Milwaukeeju, kakor še nikdar prej v zgodovini tega mesta. Vršili se bodo sprejedi delavcev z mestno in okrajno administracijo.

Na razpotju dveh kultur

Kultura in delo sta dva pojma, ki sta skoraj istovetna, kakor sta istovetna pojma: srce in življenje človeka. Delo je srce kulture.

Vsak utrip tega srca izziva občudovanje, zakaj vsak gib dela se — kakor pri polugi — posredstvom očutje v kulturi. Kulture brez dela si prav ne moremo misliti, kakor si ne moremo misliti človeškega življenja brez srca. Kultura brez večnega dela bi pomenila: negibno stanje, mir, smrt.

Kultura je kakor čudež, delo kakor stvarnik. Preko legend o bogovih in polbogovih, ki so leteli solnce nasproti ter si v ognjenem objemu njegovih žarkov upepelili peroti, preko fantazije pisateljev, ki so ustvarjali povesti o osemdesetnem letu potu okrog zemeljske oble — in so se vse takšne in podobne povesti zdele vsem utopične sanjarije —, je delo prekosilo najdrznejše utopije in pravilice; pravljicam je udihnilo dušo, utopijam oblikovalo telo iz krvi in mesa, bajkam je dalo peroti, ki jim je ognjen objem solca kakor poljub brata ...

Delo je zmagovalo vse pomisleke in dvome, delo je dokazalo in še vedno dokazuje, da ni na tem svetu nič takšnega, česar bi ne bilo mogoče premostiti. Delo je besedo — nemogoče — izločilo iz svojega besednjaka, delo je priznalo in priznava samo eno res preprosto, pa veliko besedo: Naprej!

Delo korenini v možganih, mišicah in krvi množice — delo je samo ena izmed mnogoterih oblik energije, ki je večerj živela v obliki ale rdečega krvnega telesa, v obliki vročnega pričakovanja po sproščanju čudežne sile možganske stanice, ki živi danes v obliki miselnega bliska in mišičnega giba, ki se jutri oblikuje v gigantski piramidi, ki je dala pečat egipčanski kulturi.

In tako dalje: od prve kamnene sekire do tistega velikega trenutka, ki bi ga mogoče od daleč mogli označiti z apoteozo človeka ... in še dalje, vedno dalje do neslutnih, niti v sanjah zasluženih čudežnih stvaritev bodočnosti, ki segajo neizmerno čez mejo našega današnjega pojmovanja o možnem: vse to je bilo, je in bo samo ena izmed milijonterih oblik energije sile tistih drobni in neznatnih krvnih teles, sile tistih drobni, neznatnih stanič možganov in mišic — delovnih množic.

Kultura korenini v krvi in možganskih staničah — delovnih množic. Brez sile mišic delovnih množic bi bila misel ostala samo misel! Misel pa še ni kultura.

Sele ustvarjanje je v poslednji konsekvenci kultura. Brez ustvarjanja bi bila misel ostala mrtvo rojeno dete!

Paradoks dela je takšen: Mišice ustvarjajo misli. Misli dajejo mišicam življenje. Prvo izvira iz drugega in obratno, kakor dan iz noči in noč iz dneva.

Stvarnik vse kulture je bil, je in bo delavec. In vendar uživa prav delavec komaj drobtine ogromnih pridobitev kulture.

V tem dejstvu je izvor tistega mogočnega vzroka, ki loči dvoje kulturnih stremeljenj, tisto razpotje, kjer se loči sin od očeta.

Oče se vrača vase. Sin koraka — naprej. Kaj je kultura, vprašate.

(Dalje prihodnjak.)

Milwauška zmaga

Socialisti v Milwaukeeju so pri zadnjih volitvah dobili 107.000 glasov — več ko kdaj prej v zgodovini mesta.

Mestni svet je danes prvič pod socialistično kontrolo. Socialisti so dobili na svojo stran dva "nestrankarska" svetovalca, ki sta jim pomagala, da je bil izvoljen socialist za predsednika mestnega sveta.

Izvoljen je bil tudi socialistični mestni pravdnik, ki je takoj začel z reformami. Vsi pomolni pravdniki, ki jih je imenoval, morajo služiti le mestu; privatne prakse ne smejo imeti.

Nova uprava je bila inavgurirana 19. aprila in takrat je župan Hoan priporočil mestnemu svetu, da začne čim prej delati na projektu občinske banke in načrtih za prevzete mestne elektrarne in razpečevanja mleka ter koka; dalje je v občinskem programu redukcija pristojbin za plin in električni tok ter voznine na cestni železnici. Župan je tudi priporočil, da se delovnik za vsa javna dela zniža na šest ur, da bo mesto lahko uposlilo čim več brezposelnih delavcev.

Pred nekaj meseci so razni kapitalistični listi v drugih mestih hvalili milwauško mestno upravo, kako je sposobna in dobra. Poudarili so dejstvo, da je Milwaukee edino vsemesto v Združenih državah (šteje čez pol milijona prebivalcev), ki ima preveč v blagajni, dočim imajo vsa druga velika mesta deficit. Pri tej hvali so pa listi skrbno pazili, da niso omenili, da je župan socialist.

Zdaj pa, ko je bil isti župan ponovno izvoljen z večjo večino kakor kdaj prej, in ko je bilo izvoljenih dvajset socialistov v mestni svet in so socialisti ovojili urad mestnega blagajnika in urad mestnega pravdnika — so vsi tisti zunanji listi lepo močali. Noben ni komentiral zmage, niti razlogov, ki so jih prej sami omenili — vzorno gospodarstvo — za zmago.

Lindberghovega otroka še niso našli. Garzi, duhovniki, policija, molitve in denar — vse skupaj nič ne pomaga. Ali bi ne bilo dobro, če bi kdo ukradel tisto veliko dete iz Bele hiše in bi ga potem takli štiri leta zama???

Diktator Mussolini je dal ustroiti modela za z njeno sila, ki je bil nedavno ubit pri zračnih manevrih za diktatorjevo vojno pripravljanje. To je zdaj vna, kar ima mudi od svojega sila. . .

Vesti iz Jugoslavije

(Cizirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 1. aprila 1932.

Aprilska šala iz Amerike

Nekdo v Sloveniji je prejel te dni pismo iz Amerike, v katerem mu nekdo sporoča, da je naslovljenec sorodnik ta in ta umrl in zapustil milijonsko dedščino. Naslovljenec naj gre 1. aprila v neko ljubljansko banko dvigniti obresti teh milijonov, ki znašajo 10.000 dolarjev. Za to važno izjavljeno čelo je bil priporočenemu pismu priložen. Možakar bi šel vsakakor 1. aprila v Ljubljano ter zapravil nekaj kovačev, da mu ni nekdo razbral podpisa na čeku. Podpis se je glasil: Royal April Fool. — Neznani pisec iz Amerike je hotel napraviti torej aprilsko šalo, ki pa bi utegnila potegnjenca stati nekaj denarja. Tak potegavščina je vsakakor prehuda.

Na veliki petek zmrznili. — Trije možakarji iz Komuna na Kočevskem so se napotili na veliki četrtak na Rigelj pri Dolenjskih Toplicah po vino za praznike. V gorici, kjer so polnili svoje posode z vinom, so si ga tudi precej privoščili. Vinjeni so se vračali proti večer domov. Eden od njih je bil tako omamljen od vina, da je zelo težko hodil in da je zaostajal. Ostala dva pa sta šla kar dalje in se nista zmenila za tovariša, čel, saj bo sam prišel in našel domov. Ker pa možakarja do jutra ni bilo domov, so ga šli iskat. Našli so ga na cesti zmrzlega. Bil je še živ in so ga naglo prenesli v domačo hišo, kjer pa je kmalu nato umrl.

Tivoljski park trebi. — V tivoljskem gozdu in na Rožniku se je v smrekah zaredil lubadar in v nekaj letih bi ves ta park in gozd izumrl, da niso poklicani faktorji sklenili, otrebiti gozd lubadarjevih smrek. Pred dnevi je posebna komisija pregledala ves gozd ter zaznamovala krog 160 smrek, ki bodo morale pod sekuro. Delavci mestne vrtnarije se podirajo smreke. S tem bodo skušali preprečiti, da bi lubadar uničil ta tivoljski gozd, ki je veike važnosti za Ljubljano.

Belokranjski lovec in vlomilci. — V semski okolici so se silno razmnožile divje svinje, ki se običajno vsakemu lovskemu pogonu umaknejo z begom v Gorjance. Zadnji sneg pa jim je zaprl pot in tako je dvema lovecma uspelo, da sta pobila nekaj teh zverin. Lamut iz Osojnika je ustrelil enega samca in eno samico s šestimi zametki. Andrej Stricelj iz Vrčice pa je v treh dneh velikega tedna ustrelil pet divjih svinj v bližini vasi, kamor so prišle iskat hrane. — Po Beli krajini se klasi stalno neka družba vlomilcev, ki ydirajo v zidanice, vinske kleti in shrambe ter odnašajo vino in druge dobrate. V velikonočnih praznikih pa so bili še posebno aglni. Posestniku Kopsetu v Semicu so odnesli iz vinske kleti na Gradniku 500 litrov vina, posestniku Kambiču so v Prelogih vdrli v hišo ter odnesli obloke in druge reči, na velikonočni ponedeljek pa so vdrli v trgovino Josipa Malenčka v Rožnem dolu, mu odnesli več tobaka in oblek ter izginili. Najbrž je vse te vlome izvršila ista družba.

Umrli so: v Ljubljani Ivanka Tavčarjeva, mati obćinskega svetnika in uradni Delavske zbornice Tavčarja, v ljubljanski bolnici babica Marija Tomincova iz Ljubljane, v ljubljani Roza Legatova, v celjski bolnici 71-letni zasebnik Josip Knehtl, v Kropi Marija Pesjakova, v Str. lju v Slov. goricah je umrl ob kapi zadet Lilek, star 62 let, posestnik, v Trbovljah pri Sv. Katarini rudarjeva žena Alojzija Hribar, v Novi vasi pri Mariboru 84-letna Katarina Jarčič, železnikarjeva vdova, v Mariboru 71-letna Marija Voglar, v mariborski bolnici 65-letni pekovski pomočnik Franc Bacher, v Mariboru urar in posestnik Rudolf Bizjak.

Aprilske šale s Hooverom. Danes je 1. april, dan potegavščin. Tudi časopise na ta dan priobči kake prav dobre "race", ki so včasih duhovite, včasih pa Ljubljansko "Jutro" je v prvoprilski številki letos priobčilo sliko, ki prikazuje Hoovera, kako pred ograjo Bele hiše prodaja svoje stare kravate z monogramom v korist podpornemu

skladu za obubožane milijonarje. Tako vsaj pravi napis pod sliko. Slika kaže Hoovera, ki je bil s lekel skunje, si zavil rokave srajce, si nataknil na glavo cilindar ter stopil pred "ograj" Bele hiše, ki je pa čisto navaden plot. Na plotu sta napis "Vote for Hoover" in "Prosperity", pred plotom pa stoji na stolčku Hoover, kaže svojo lepo kravato in jih ponuja celo zbirko ljudem, ki se gnetejo pred njim.

Prodajalec kravat na sliki ima res Hooverov obraz, sicer je pa slika vzeta iz nekega nemškega filma. Poleg te aprilske šale ima to "Jutro" še eno ameriško: Zaradi ugrabitve Lindberghovega otroka je dveletni otrok Alojzij Mikobivec (Mlekopivec najbrž) v San Francisco organiziral ligo za varstvo ameriških otrok pred ameriški roparji. Al Capone je temu otroku, ki je predsednik te lige, ponudil svojo pomoč. K tej novici prinaša list sliko, kako dveletni predsednik sedi v naslonjaču in čita Caponejev proglas na javnost, s katerim obsoja ugrabitve otrok.

Tak je prvi april v naših listih. Akademске demonstracije v Beogradu. Po novem finančnem zakonu je prosvetno ministrstvo uvedlo novo šolnino, novo pristojbino za srednješolske in visokošolske izpite, obenem pa je bila sprejeta določba, po kateri se lahko univerzitetne profesorje odstavljajo.

Na beograjski univerzi je prišlo zaradi teh novih določb dne 1. aprila do demonstracij. Službena agencija Avala poroča: "Danes dopoldne je imela skupina dijakov pravne fakultete shod, na katerem je protestirala proti določbi člena 30 finančnega zakona. Na koncu se je sestanek izpremenil v demonstracijo proti režimu. Demonstracija je bila omejena na vaučiliško poslopje. Dijaki so razbili nekaj opravne in povzročili na stavbi materialno škodo. Pristojne šolske in sodne oblasti bodo nastopile proti izgredunikom z zakonskimi ukrepi."

Zaradi izgrediv je rektorat univerze do 10. aprila odpovedal vsa predavanja in bo te dni univerza zaprta.

Zeno skušal zadaviti. Dne 1. aprila je stal pred sodniki malega senata v Ljubljani 29-letni delavec Vinko Koltnik iz Domžal. Obtožen je bil, da je 1. januarja jutraj skušal svojo ženo zadaviti s tem, da ji je položil zanko krog vratu. Razmere v družini so bile slabe. Koltnik je del časa živel v Mariboru z drugo žensko, žena pa se je pečala doma z drugimi moškimi. Mož je bil brez posla, obupan, družina je morala stanovati v nekem avinjaku, imeli niso denarja ne živila. Na novega leta jutraj ob petih je stopil mož k ženi in postelji, jo zbudil, ji voščil srečno novo leto, nato pa z besedami "Vsakomur je svoje namenjeno" položil naglo ženi zanko krog vratu ter zadrgnil. Potegnil je za vrvo za postelje, jo vlekel k oknu, ji tiščal usta ter tolkel po zatilju. Ženi se je posrečilo sneti zanko z vratu ter se s tem rešiti smrti.

Obtoženec je bil pred sodniki molčeč, odgovarjal je malo in se zagovarjal z zmedenostjo in obupom. Njegova žena je nastopila kot prič, opisala ves dogodek ter zahtevala na kraju tudi, naj sodišče izreče ločitev. Obtoženec je bil obsojen na eno leto in pol robije.

Vode naraščajo. Zadnje dni dežuje po Jugoslaviji. Sneg se je po dolinah naglo stopil in vse reke so narastle ter grozijo poplave. Sava je narastla pri Sisku za dva in pol metra. V dolnjih tekih naših rek je pričakovati poplav, ker bodo vode kmalu prestopile struge.

Smrtna nesreča. — V Mali vasi pri Ptuj se je na veliko noč smrtno obstrčil 21-letni fant France Vajda. Pri velikonočnem streljanju si je po nesreči poglaval kroglo v trebuh ter je poškodbam takoj podlegel.

K zagrebški katastrofi: Oblasti preiskujejo vzroke strašne katastrofe, ki je porušila Bartu-

ličevu štirinadstropno zgradbo na trgu Dolac v sredini mesta in ki je zahtevala toliko človeških žrtv in ranjenecv. Splošno mnenje je, da v taki zgradbi ne bi smelo biti skladišče filmov, ki ogrožajo varnost. Prostor, kjer so bili zloženi filmi, niso bili v ta namen adaptirani niti ni bilo varnostnih in gasilnih priprav za primer nesreče. Lastnica "Starfilma" gospa Spoljarić tudi menda ni prijavila, da bo potrebovala prostore za filmsko skladišče, marveč je najela prostore le za pisarno svoje družbe. Zavarovalnice se zaradi tega upirajo plačati zavarovalnino v znesku štirih milijonov. — Kot smo poročali, je bila najhujše prizadeta Radničeva družina. Izkopali so šest članov te družine mrtvih, oče Radnič je bil težko ranjen prepeljan v bolnico, kjer pa je 1. aprila umrl. Ker pogrešajo še eno Radničevo hčer in leži najbrž mrtva pod razvalinami, je torej ta nesreča ugrabila osem oseb iz Radničeve družine.

Dolovanje holandskih žen

Ob priliki poseta tajnika "Internacionalne transportne federacije" v Amsterdamu, Nathana, v Ljubljani, ga je naša odbojka A. Stančiča vprašala o dolovanju holandskih žen, nakar ji je objubil, da bo sestavil o tem pismen referat. To svojo obljubo je prijazno izpolnil ter poslal sledeči dopis, ki ga tu priobčujemo v informacijo in poenostanjanje vsem:

Ob priliki mojega bivanja v Jugoslaviji sem Vam objubil poslati nekoliko podatkov o dolovanju žen holandske zveze železničarjev in cestno-železničarjev. Iz podatkov, ki smo jih prejeli od ženskega odseka te zveze, vam sporočamo:

Zenska organizacija holandske zveze železničarjev sestoji iz žen in zaročenk zvezinih članov. Sedanji članski stalež je približno 2000.

Smoter te organizacije je, poučiti žensko zvezinih članov o dolovanju Zveze ter podpirati zvezino delo, ki se tiče zlasti žen in za katerega so zlasti ženske najbolj sposobne.

V to svrhu se prireja: 1. Tečaj in predavanja o političnem in strokovnem pokretu delavstva v ženskem gibanju, zakonodaji itd. 2. Družabne sestanke, otroče zabave, izlete, svečanostne prireditve itd. Navodila za to je dala centrala svojim podružnicam.

31. januarja vsakega leta se vrši kongres, na katerem zastopnice podružnic poročajo o delovanju svojih podružnic. Tudi se ta dan izvoli petčlanski ženski odbor, ki skupno z nekaterimi zastopniki zveze ustanavlja nove podružnice in jim pomaga pri izvrševanju njihovih nalog. Podružnice kakor tudi odseki izvršujejo svoje posle v tesnem sodelovanju s predsedstvom zvezinih podružnic, oz. z izvršujočim odborom zveze železničarjev.

V splošnem delujejo ženske skupine dobro in mnogo koristijo zvezi. Vendar bo treba še premagati nekatere težkote, ki so zlasti v tem, da so ženske organizatorično še premalo izveščane in tudi, kar mnogi moški ne vidijo radi, da so njihove žene organizatorično udeležujejo. Zato obračajo razne skupine vso pozornost na to, da svoje članstvo poučujejo in vzgajajo.

Upam, da smo Vam s tem kratkim pregledom našega ženskega gibanja ustregli in ostajamo s sodružnim pozdravom v prijazni spomin na I. T. F.

Nathana.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

niš spominih iz leta 1792... Ne smejo ponavljati zgodovine, temveč graditi morajo bodočnost." Nadalje jih je spodbujal, naj izrabijo sredstva, ki jim jih daje republikanska svoboda, da temeljito izvedejo organizacijo svojega lastnega razreda. Marx jim je torej polagal na srce, naj ne delajo neumnosti in da naj ne upostavljajo revolucij, ampak da se disciplinirajo za bodoče naloge.

Tako ugaugajo svoje neumnosti tudi nekateri dopisniki. Nekaj se jih je že umaknilo. Naš prijatelj v Gleasonu, Wis. pa še vztraja. Dne 18. aprila je med drugim zapisal tudi tole: "Ne vem kaj tukaj tretja internacionala dela, vem pa, da v Rusiji dela dobro." Torej on ne ve, kaj se naša dela po tistih, ki predstavljajo komunizem, ve pa kaj se v Rusiji dela.

Pač čudno. Jaz in dosti drugih vemo dobro kaj dela katerikoli stranka tukaj, doma. Kakšne so razmere pri nas, kako volijo v Milwaukeeju, Clevelandu, Chicagu itd. Vemo kdo napada Rusijo, in tudi proti komu jo moramo braniti. Vemo toliko o Rusiji, da delavci še nimajo tako dobre eksistence kot piše naš prijatelj. Pač pa si jo bodo šele uredili s časom, s časoma, pravim. In s časoma si jo tudi mi lahko zagotovimo pa če smo v II., III. ali IV. internacionali. Ker program je nespremenljiv in garantira, da ima delavec pravico do eksistence, ali do višjavnja vsega kar pridela. Ali socialisti smo za odpravo privatnega profita.

Da se to doseže, je potreba samo malo manj glasov kot jih je dobil Hoover. Pa če jih socialisti ne bomo dobili pri prihodnjih volitvah, bo to dokaz, da so delavci zadovoljni. In če bi mi nastopili s silo, bi nas ravno ti delavci pobili z orožjem, dokler niso toliko pametni, da bi znali voliti. Vemo tudi, da niso toliko pametni, da bi nas ne streljali, če bi se mi kot socialisti uprli sedanjemu režimu. Ampak mi mislimo, da je boljše biti živa krava kot pa mrtev junak. Dokler si živ boš še zmerom lahko kaj dobrega napravil, ko si mrtev, ne boš več.

Frank Barbič.

"Prešernov" koncert

Chicago. — Kakor je bilo že poročano v tem listu, bo koncert s igrjo pevskega zbora Prešeren in njega dramatičnega odseka dne 8. maja v avditoriju SNPJ na Lawndale ave. in 27. cesti. Pesmi, katere bo imel Prešeren na programu, bodo nekaj izrednega. Pesmi, katere še niso bile pete na naših čikaških odrih. Ena od teh krasnih pesmi je "Delavska himna", katere začetek se glasi: "Duša veselo ustvarja nam delo, in vendar brez dela tlači nas glad" itd. Ta pesem je polna delavske navdušenosti za svoje pravice. Cela pesem je zložena iz stavkov iz knjige Karla Marksa. Kdor jo bo siljal, mu ne bo božal. Cela pesem vzame okrog štiri minute časa. Druga pesem, katere se bo tudi vsakemu gostu priljubila, bo "Venček narodnih pesmi", v katerem so zbrani sami takozvani bliseri narodnih pesmi. Tretja ljubka pesem bo "Just a Song at Twilight" v angleškem. To je ena najlepših skladb današnjega časa, katero je priredil M. Mollay za finejša koncerte v zborih ali četverospeljih.

Prešeren bo pel še več drugih pesmi, katere so ravno tako zanimive in lepe kakor gori imenovane. Zraven bodo tudi operni dvospelji kakor tudi operne sole. Omenim naj tudi, da bo pri Prešernu gostovalo tudi več drugih pevskih društev, od katerih naj omenim litvinski delavski zbor, kateri šteje sto dvajset dobro veščanih pevcev in pevke. Ta zbor je dobil lansko leto prvo nagrado na kontestu tujezemskih zborov v Chicagu.

Vloge za igrjo "Trije ptiki" so vse v dobrih rokah in pripravljeni smo, da bodo kos svojim nalogam. To vemo dobro, da ne bo gosta v dvorani, da bi se od arca ne nasmijal tem ptikom, kateri radi dobro jedo in pijo — plačajo pa nič.

Ker kriza še ni ponehala in Hooverova prosperiteta tudi še ni prišla izza ogala, smo sklenili na prošli redni seji, da bomo zopet imeli proste vstopnice za vse brezposelne, kdor se jih bo hotel poslužiti. Zavedamo se, da je ta depresija pripravila že marsikoga ob vse prihranke, vendar pa bi ne smeli nikdo radi tega izostati od Prešernovega koncerta dne 8. maja. Torej poslužite se vstopnice za brezposelne. Priporočite se kateremukoli članu zbora Prešeren, in preskrbljeni boste z njimi.

Vsem našim podpornim članom, somišljenikom in ljubiteljem lepe pesmi priporočamo le to: da kdor si more nabaviti listek (vstopnico), naj jo kupi, ako ni še preveč občutljivo prizadet od depresije. Vsi drugi jih dobite pa popolnoma zastonj. Tisti, kateri bodo vstopnice plačali ali pa tisti, kateri se boste poslužili brezposelnih vstopnic, boste enako s veseljem sprejeti k našem koncertu, ker se zavedamo, da je zbor Prešeren zbor slovenskega naroda, torej je delavski zbor. Zaposleni ali nezaposleni, val imate enake pravice do lepih pesmi in igr.

Ne bilo bi pošteno od nas, ako bi imeli namen: polniti si našo blaginjo v teh kritičnih časih. Upamo pa, da časi se zopet zboljšajo in podpora naših gostov nam bo takrat podvojena. Blagajne več ne rabimo kakor le toliko, da plačamo učitelja, in to ste do sedaj storili v polni meri.

Zapomnite si, da osmega maja je Prešernov dan. Torej na veselo svidenje v avditoriju SNPJ na Lawndale Ave.!

Za P. O. — Frank Stonich.

Rušenje okorelega sistema

Bellingham, Wash. — O tukajšnjih razmerah sem že poročal, ki so kot drugod: "živimo že po malo." Povod za ta dopis je splošna depresija in volitve, ki bodo letos. Povod se silijo dode besedi, ki sta glavni: depresija in delo. Ali je še kaj nade, da se časi izboljšajo? In kje je vzrok tej umetni krizi, ko pa je vsega v izobilju?

To so glavna vprašanja, na katere malokdaj najdemo pravi odgovor. Po mojem mnenju ne bo nikoli več boljše pod tem sistemom, ker za izboljšanje položaja je samo ena pot: razlastitev bi bila lahko mogoča mirnim potom, ako bi bilo delavstvo, ročno in umsko, zastopano v kongresu in po legislaturah. S tem pa, da se kapital upira, sam gazi v propast, kakor muha v kaši, to pa zato, ker si sam uničuje trg.

Trg, trgovina, izmenjava dobrin je glavni stebel kapitala.

Glasovi iz naselbin

pesmi, katere so ravno tako zanimive in lepe kakor gori imenovane. Zraven bodo tudi operni dvospelji kakor tudi operne sole. Omenim naj tudi, da bo pri Prešernu gostovalo tudi več drugih pevskih društev, od katerih naj omenim litvinski delavski zbor, kateri šteje sto dvajset dobro veščanih pevcev in pevke. Ta zbor je dobil lansko leto prvo nagrado na kontestu tujezemskih zborov v Chicagu.

Vloge za igrjo "Trije ptiki" so vse v dobrih rokah in pripravljeni smo, da bodo kos svojim nalogam. To vemo dobro, da ne bo gosta v dvorani, da bi se od arca ne nasmijal tem ptikom, kateri radi dobro jedo in pijo — plačajo pa nič.

Ker kriza še ni ponehala in Hooverova prosperiteta tudi še ni prišla izza ogala, smo sklenili na prošli redni seji, da bomo zopet imeli proste vstopnice za vse brezposelne, kdor se jih bo hotel poslužiti. Zavedamo se, da je ta depresija pripravila že marsikoga ob vse prihranke, vendar pa bi ne smeli nikdo radi tega izostati od Prešernovega koncerta dne 8. maja. Torej poslužite se vstopnice za brezposelne. Priporočite se kateremukoli članu zbora Prešeren, in preskrbljeni boste z njimi.

Vsem našim podpornim članom, somišljenikom in ljubiteljem lepe pesmi priporočamo le to: da kdor si more nabaviti listek (vstopnico), naj jo kupi, ako ni še preveč občutljivo prizadet od depresije. Vsi drugi jih dobite pa popolnoma zastonj. Tisti, kateri bodo vstopnice plačali ali pa tisti, kateri se boste poslužili brezposelnih vstopnic, boste enako s veseljem sprejeti k našem koncertu, ker se zavedamo, da je zbor Prešeren zbor slovenskega naroda, torej je delavski zbor. Zaposleni ali nezaposleni, val imate enake pravice do lepih pesmi in igr.

Ne bilo bi pošteno od nas, ako bi imeli namen: polniti si našo blaginjo v teh kritičnih časih. Upamo pa, da časi se zopet zboljšajo in podpora naših gostov nam bo takrat podvojena. Blagajne več ne rabimo kakor le toliko, da plačamo učitelja, in to ste do sedaj storili v polni meri.

Zapomnite si, da osmega maja je Prešernov dan. Torej na veselo svidenje v avditoriju SNPJ na Lawndale Ave.!

Za P. O. — Frank Stonich.

Rušenje okorelega sistema

Bellingham, Wash. — O tukajšnjih razmerah sem že poročal, ki so kot drugod: "živimo že po malo." Povod za ta dopis je splošna depresija in volitve, ki bodo letos. Povod se silijo dode besedi, ki sta glavni: depresija in delo. Ali je še kaj nade, da se časi izboljšajo? In kje je vzrok tej umetni krizi, ko pa je vsega v izobilju?

To so glavna vprašanja, na katere malokdaj najdemo pravi odgovor. Po mojem mnenju ne bo nikoli več boljše pod tem sistemom, ker za izboljšanje položaja je samo ena pot: razlastitev bi bila lahko mogoča mirnim potom, ako bi bilo delavstvo, ročno in umsko, zastopano v kongresu in po legislaturah. S tem pa, da se kapital upira, sam gazi v propast, kakor muha v kaši, to pa zato, ker si sam uničuje trg.

Trg, trgovina, izmenjava dobrin je glavni stebel kapitala.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

J. Dallas Marvill, footbaliski igralec northwesternske univerze in njegova zaročenka. Za te "zvezde" mora biti prostor v časopisih.

na katerem je zidan. Torej: ako bi se hotel kapitalizem še nadalje vdržati, bi moral dati vso denarno rezervo — ne bankirjem — ampak delovnemu ljudstvu, zato da eno pokupi nagromadene dobrine. Ne samo, da vse pokupi, ampak da ima več za razvedrilo, kar tudi stane denar. Še več: ako ima delavec denar, služi vsi, prav vsi in vse panoge ljudstva. Prometna sredstva, parobrodne družbe, železnice, zrakoplovi, potem razni agentje (zemljiščni) in a tem, da se zemlja prodaja, dobe delo tudi druge ljudstvi: za zidanje poslopij in s temi v zvezi zopet služijo advokati, misijonarji in končno ne smemo pozabiti: bankirji. Vsi ti pa plačujejo davek ter država zopet dobi nazaj denar, kakor zemlja da sad, če ga vsejše.

Zato se čudim, zakaj ni predsednik inženir dal dve milijardi ali 2 tisoč milijonov dol, med delovno ljudstvo, mesto da ga je dal bankirjem, ki ne nosi nobenega sadu. Če bi ta denar šel med delovno ljudstvo, bi razne delnice in bondi ali gor, tako pa smo tam kjer smo bili. Se slabše: konkurenca na vse strani. Ta pa upropačja vse sloje, tudi imovitejše in vse to vodi nekam — kam?

S kapitalističnega stališča gre za to, da se trg ohrani, a ravno oni, ki so poklicani, da kapitalizem ohranijo pred nasprotujočimi masami, ga še bolj tirajo v propast.

Dokler so bili samo navadni ročni delavci brez dela in kruha, je še bilo upanje, da se stvar izboljša, ker te so enostavno zaprli in če niso bili državljani, so jih lepo deportirali. Ali zdaj so brez zaslužka in kruha tudi razni umaki delavci: učitelji, profesorji, umetniki, duhovniki, zdravniki in advokati. Ali bodo tudi te deportirali? Ne, teh ne bodo, pač pa bodo morali oni, ki delajo, še nekaj dati v razne milošinske fondne, tako da ne bo ostalo nič nobenemu. In vse te milošinske ustanove so tu zato, da se veliki kapital ohrani. Zato, da bodo oni, ki so že zdaj na vrhu, še višje, a narod še nižje.

V proračunu so veliki davki. Kdo bo vse te davke plačal, je spet eno vprašanje več, ki se ga tako izgiblje veliki kapital. Seve, plačal bo oni, ki je še tako srečen, da dela. Kakor stvar izgleda, vse, prav vse vodi v propast, ne v propast delavstva — ampak kapitalizma, ker delavstvo ne more bolj propasti z ozirom na splošen tehnični razvoj.

Poročat imam malo novico. Kazali so "moving pictures" "5-letni sovjetski plan" v enem večjih gledališč. Novica je zato, ker tukaj še nismo "na vzhodu," da bi bilo "vse dovoljeno," ampak smo na skrajnem severozapadu države Washington ter v mestu, kjer je mnogo preveč cerkva, raznih veroizpovedanj, kjer imajo razni misijonarji ter zagovorniki obstoječega režima največ besede. Zato je vsaj za me to novica, da so kaj takega mestne avtoritete dovolile.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Kazan je bil torej "Petletni plan", ki si ga je ljudstvo z zanimanjem in navdušenjem ogledalo. Videli smo velike uspehe in napredek na vseh koncih in krajih. Od primitivnega lesenega pluga do modernih traktorjev in kar je glavno: zadovoljnost in veselje si videl na obrazih delavstva, zavedajo se, da siddajo novo državo.

Naša majska proslava. Sheboygan, Wis. — Delavstvo praznuje Prvi maj širom sveta, leto za letom, z željo, da ne bo več dolgo, ko se bo otreslo pti-javk, ki nas zatirajo. To bo dan vstajenja delavstva.

Socialistični klub št. 235 priredi majsko proslavo na 1. maja ob 7:30 zvečer v Fludernickovi dvorani s obširnimi programom. Klubov dramski odsek nas je še vselej zadovoljil, sedaj pa nam obeta nekaj čisto novega. Uprizorjena bo opereta "Snubačič" s pomočjo pevskih moči, ki sodelujejo z nami. Ta spevolgra je zelo zanimiva. Druga je šololgra v enem dejanju — "Lovec pod kadojo."

Igor Štep:

RDEČE NOČI

Ta je zavpil:
— Kdo te je klical?! Kaj hočeš, pritepenec?!
— Vase milosti, gospod, gotovo ne. Tudi ti, Metka je odklonil! Opljuj ga!
Metka se je vsa tresla.
— Mirko!
Mirko se je nasmajal. V obraz je bil bled, zelo slaboten, toda njegovo ponašanje se je spreminjalo iz hipa v hip. Komaj ji je dejal, naj bankovec odkloni, že je bil drugih misli.
— Ne. — Prikloni se mi in v ljudno se mu zahvali za izkazano velikodušje.
Vrnil ji je bankovec in nadaljeval:
— V slabih časih ne kaže plemenitike žaliti. Spravi prelepi dar in roko mu poljubi.
Viktorju je vse bolj grabilo. Mirkov posmeh, vse njegovo ponašanje mu je trgalo ravnovesje, zato ni mogel molčati.
— Fante, ne draži moje jeze. Ostani pаметen! Ako imaš z dekletom kaj, ne misli, da sem v napotje. Če te hoče, jo ljubi, kolikor ti drago.
Metka je drhteče zaprosila:
— Ne sramotita me! Vsega je že dovolj. Nihče nima arca. Okrutneži!
Mirko ji je tolažeče pogladil lase.
— Metka umiri se.
Viktorju je pa korajžno zaukazal:
— Ti pa pojdi! Takoj! Dosti hudega si ji storil.
— Jaz pojdem takrat, ko se meni poljubi. Ti me ne boš podil!
— Ven iz te hiše! Tam, kjer si ti, ne morem biti jaz in njene bližine tudi nisi vreden! Zgrubi se! Takoj!
Mirko je spet nenadno postal razkačen in ga je razdivjano udaril po obrazu. Nato se je z zadovoljenjem umiril.
— Tako! Pojdi in me naznani!
Med tem prepričano sta vstopila v sobo Tomaž in Andrej.
Ko je hotel Fabijan na svojega nasprotnika, sta ga zadržala in tako preprečila navaden pretep. Fabijan se je siloma obvladal, pogledal vse z največjo jezo in dejal:
— Drugje se zgovorimo!
Potem je šel.
Na njegov izziv je Mirko kratko vzkliknil:
— Če se utegnemo!
V tem kratkem stavku je ležala pomembna usodnost, ki je pa nihče tedaj ni doumel.
VI.
Po Fabijanovem odhodu je vse sililo v Mirka. Najprej se je Metka zganila.
— Kaj si storil?
— Čenen obračun. Majhnega zadovoljenja sem gotovo vreden. Tebe naj nič ne skrbi.
Za Metko ga je Andrej povprašal:
— Od kod prihajaš?
— S pokopališča. Ivica smo z zadnjim domom oskrbeli. Ubožica ima zdaj mir pred vami.
Najbolj se je Tomaž začudil.
— Danes je bil pogreb?
Tomaž, alabo je, da ne veš. Premnogo noč je pustila v tvojem naročju, pa ji še rože nisi dal na belo krsto.

— Lepo res ni, vendar ne zmorem vsega. Skrbi so me podile in sem prezrl.
— Nesrečnež. Pojdes pa drugič, ko morda jaz ne pojdem.
— Za kom?
— Ob vračanju s pokopališča sem se mimogrede pri Fleguševih oglašil.
— Kako je z Jankom?
— Slabo, zelo slabo. Morda se mu življenje povleče za nekaj tednov, a to bo le daljšanje strašnega trpljenja.
Metka je vzdihnila.
— Ubogi Janko. Toliko časa je ponočeval, da mora v smrt.
Vai so se zamislili.
Andrej je pa dejal:
— Tudi Ivica si je sama kriva.
Nad vsemi je za nekaj trenutkov zakraljevala razdvojenost.
A Mirko je bil njen glasni tolač.
— Kaj hočemo. Je že tako, da se morajo tudi mladi posloviti od življenja. Za Janka razumem, a Ivica, ta mi ne gre iz misli. Se zdaj vidim, kako se spušta njena krsta v zemljo. Z njo je nekaj utočilo. Se zdaj sem žalosten. Tako sama je bila. Ob smrti in pogrebu. Od onih, ki so užili njeno mlado veselje, ni bil skoro nihče navzoč. Same ločitve doživljamo.
Andrej je pristavil:
— Pri katerih še jaz nisem izšel.
Tomaž je ta stavek razgibal v polni meri.
— Sam pa nočem biti. Če greš še ti, nimam nikogar več.
— Prisiljen sem. V tovarni so me odločili.
Z ravnateljem našega obrata sem se spri in mu podlegel. Z veliko brezobzirnostjo pričenoja. Le ponižnim klečeplazcem je še mogoče vzdržati.
— Ti naj ostanejo, mi pa gremo.
To je povdaril Mirko, kar je Metko zavilo v veliko skrb.
— Kam pojdes?
Mirko se je tolažilno ozri nanjo.
— Ali te res zanima? Bil sem prepričan, da sem pri tebi za večne čase izbrisal. Samega sebe sem prevaral. Usoda se mi zopet smeje.
— Vstani, ljubica, razvedri se. Tam pojo in se skrbi otrešajo. K njim te popeljem. Pokaževa ljudem, da ni vse tako kot mislijo.
Mirko je vsem ki so ga poslušali postal uganka. Niso ga mogli doumeti. Njegovo ravnanje z Metko je bilo več kot čudno. Ona sama je strmela in se obotavljala iti z njim med ljudi.
— Nikar ne sili.
Tomaž je zavrnil njene pomisleke.
— Vsi gremo tja.
Toda tudi Andrej ni bil navdušen.
— Jaz še ugam.
Tomaž je tudi njemu zavračal obotavljanje.
— Ivanke se le nič ne boj. Zadrege jo pode, zadrege. — O, gospa. Dober večer.
Pozdravil je Perovo, ki je tedaj vstopila. On in vsi ostali so takoj razumeli, kaj to pomeni.
Takoj so odšli.

(Dalje prihodajš.)

Ivan Vuk:

LAPSUS

Tri noči je že presedel človek pred dolgimi, nagromadenimi vrstami števil, druga od druge postavljeneh, ravnih, kakor stoji polki vojakov na vežbališču na dan parade.
Vse te številke so bile galerija slik in prizorov njegovega življenja. Bile so cesta, po kateri je hodil in na katero se je osiral sedaj že cele tri noči.
Njegov snov so bile, njegove prečute noči, njegove skrbi in njegovo hrepenenje. Bile so njegova nadeja in sad tistih prečutih noči, skrbi in hrepenenja. Bile so grobišče mnogih čustev, žalostno okamenelih, grobišče preziranih idealov. Bile so solze in trpljenje njegovega sočloveka.
Kakor gora so se zdele vse tiste številke skrbi in nadej kakor dolga utrudljiva cesta. In vsa ta dolga cesta je segala od njegovega cilja, pred katerim sedi sedaj že tri noči nazaj od tistega dne, ko je stopil na cesto življenja. Zastava je stala pri tistem cilju takrat, ko je pogledal. Mikavne, premikavne so se mu zazdele besede, napisane na nji s škriatastimi črkami, krvi podobnimi. Silna moč je vela iz tistih besed, tako da je čutil v svojih prsih, tako silna, da so vse druge besede, napisane na drugih zastavah življenjskega cilja, bile kakor senca od polne.
Ko je tako gledal, se mu je zdelo, da mu je nekdo govoril:
— Nevreden je tisti cilj človeka, napisan s škriatastimi črkami. Zakaj tisti škriat je iz krvi sočloveka.
Ni se ozri, nego še bolj napel oči, položil roko nad oči, da raz-

ločnejše vidi in prečital glasno: "Bogastvo."
Glas njegov je bil mrzel, v njem so ležali meči. In kakor v odgovor je rekel:
Za njim pa je vse drugo, vse tisto, česar se mi bo treba na cesti do cilja odreči, prezreti, poteptati, zlomiti."
Vzljubil je tiste mogočne besede. In dejal:
"Do tistih besed moram. S pral svojimi se moram dotakniti tistih prelepih, moje srce navdušujočih črk."
Premislil je daljavo do njih. Pogledal je na svoje telo in na noge in dvom mu je hotel v srce: "Ali pridem tja? ... Ali ne obnemore na dolgi cesti? ..."
Besede na zastavi pa so bile tako vabljive, zdele se mu tako krasne, da mu je vtrepčevalo srce kakor mladu, ki gleda v zvezdne oči rožnega dekleta.
Takrat je zadušil dvom, ki se je vsiljeval v srce in izdelal popotni načrt, kako naj čim uspešneje prekoraci dolgo cesto.
In ko je bil načrt gotov, preizkušen, je zagledal popotnike, ki so stali pred njim.
"Kaj hočete?"
"Poslani smo, da ti bomo spremljevalci. Zakaj dolga je pot in skrbeti nam je, da ne omagaš."
"Ali kdo vas je poslal?"
"Ponižno so se priklonili in odgovorili:
"Tvoje koprnenje po tisti zastavi. Priti do nje, je brez nas nemogoče. Zato smo tu."
Človek je gledal nepoznane obraze, nelep, izpačen in neprijetnost vabujoče. Nekaj je prsih ga je vlekel stran od njih. In je vprašal:
"Kako vam je ime?"
"Predmest," se je predstavil prvi spremljevalec. "To je pa

moja sestra Brezobzirnost. Dvojčka sta."
"Mene pa imenujejo Izkoriščevalce," se je predstavil drug popotnik. Midva z Neusmiljenostjo, ki atoji tu, kakor vidiš, dva otroka ene matere in dveh očetov."
"A jaz sem njun zvesti prijatelj," se je oglasil za njim stojič popotnik v ženakem plašču. "Pravijo mi: Nesramnost."
Nerazdružni sestri, naližani, sta se koketno priklonili in podali svoje vizitke. Človek je čital:
"Zvijaka."
"Licemernost."
Človek se je nasmajal s tihih smehom in zadrege se mu je poznala na očeh. Ali spremljevalci so ga obkrožili, ga prijel za roke in ga povedli na cesto.
Od tistega trenutka je njegov korak neumorno stopal po začrtani cesti.
Koliko je bilo zaprek, katere je moral prekorčiti s trudom. Kdo bi vse preštel. V teh številkah so zapisane, v tistih najmanjših. Kolikokrat so se mu zakibila kolena in odpovedala nositi telo. Ako bi ne imel spremljevalcev, zarca, omagal bi. Prednost, daš senaka, je postavila pravega moša. Brezobzirnost je žela uspeha. Izkoriščevalci ni omahoval nikjer in a trdo roko čistil cesto, a Neusmiljenost mu je pela pesmi utehe, če je takolebal. Zvijaka, Licemernost ter Nesramnost so se pa izkazale kaj uporabne spremljevalke. Da si sta se mu, posebno prvi dve, spočetka zdele ne kdove kaj važni osebi, se je prepričal, da mnogo zaležeta. Poleg tega sta pa tudi zabavni in kratkočasni.
Tudi to je zapisano v tistih številkah.
Zvestobi in udanosti svojemu

spremlstvu se imazahvaliti človek, da je dosegel zaželjeni cilj. O, bili so trenutki, da je obstal in se zagledal na potnike drugih vrst. V arcu je včasih vzbratelo nekaj, kar ga je sililo stopiti s ceste, po kateri je šel. Ali njegovo spremlstvo, posebno Licemernost mu je znala utrgati snežnobe lili, da je užival nje voh in sladkost. A ko se ji je zdelo dovolj, ga je odtrgala od lili. Skromno vijolico je poteptala Nesramnost, ko se je dotaknil njenih cvetov z ustmi. Zeleni rožmarin mu je zvižala izruha iz srca in rdeči nagelj, lep, kakor zarja solca je poteptala s težko nogro, ko je opazila, da se predolgo zadržuje pri njem.
"Resnica, vse to bo tam v izobilju," je rekel, gledajoč na zastavo s krvavim napisom, ki je plapolala že mnogo bližje. "Ko se dotaknem s prst tiste zastave in tistih črk, bom našel lili nešteto in vijolice in rožmarina in nageljkov in kakršnih rož bom hotel."
Ako ga je kdaj na cesti hotel ustavičiti stek sočloveka, grenkoba solz sočloveka, trpljenje mladik sočloveka, je Brezobzirnost odgovorila mesto njega:
"Kaj hodite pod njegove noge?"
Spremljevalce — Izkoriščevalce pa je dodal:
"A ker ste že pod njegovimi nogami, mora stopati po vas, zakaj njegov cilj je tak."
In človek začuval o cilju, je bil zopet odločen in trden.
"Hvala vam," je rekel, pohvaliv spremljevalce. "Zvesti ste in delavni. Ponosem sem na vas."
In zgodilo se je naposled, da je človek prišel do začrtanega cilja. Leta so stala za njegovim hrbtom, ki jih je pustil za seboj. A kaj vse to. Cilj je tu. Zastava plapolala pred njim in škriataste črke so ogromne na nji.
"Da vas pritisnem na svoje prsi," je vzkliknil. Glas mu je trepetal pričakovanja in razgalil je prsi.
Ali ko se je dotaknil tistih krvavih, ogromnih črk na zastavi, ko jih je pritisnil na gola prsa, mu je obraz pobil. Počasi je izpustil črke in jih je ogledoval.
"Ali ste prave?" je dejal. "Nič tistega, kar sem pričakoval in česar sem se na dolgi poti odrekel ne čutim v vas. Ali ste res prave?"
Ozri se je po spremljevalcih. Hotel je nasvetov, pojasnila, tolažbe. Ali ni jih bilo nikjer. Tu pred zastavo in črkami je stal sam.
"Utrujen sem od dolge hoje," je rekel. "Živel so izmučeni in zato ne morejo čutiti, kaj je skrito v teh črkah. Razumem. Preveč sem nestrpen. Odpočijem se, oddahnem in potem objamem tiste črke."
Sel je in si odpoh. In ko je tako počival, se ga je lotila čudna misel in vprašala:
"Ali pa je v resnici tudi tista zastava in tiste črke na nji, katero si zahtoval? Ali ni morda le njej podobna, ponarejena? Zakaj mnogo ponaredb je v življenju človeka."
Vstal je človek s svojega ležišča in vznemirjen je bil njegov pogled.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (March 31, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljena, kar ni bližnja. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljena zaradi napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.
Nali zastopniki so vaš družinski tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.
Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta za \$3.00. Član SNPJ doplača \$4.50 za leto, za pol leta \$2.25.
Za mesto Chicago in Cleve za leto \$7.50, za pol leta \$3.75, za član \$4.50.
Za Evrope stane za pol leta \$4.50, za vse leto za \$8.00. Član doplača \$1.70 za leto, \$1.00 za pol leta.
Mladinski list stane za celo leto \$1.50.
Upravištelci "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

"Da bi ne bila to tista zastava?" mu je zaključilo v glavi in strah mu je objel srce.
Teda je šel in jel pisati številke. Tri noči je sedel in jih stavi v dolge vrste in v visoke stebre, vse po njih zaslugi in veljavi. Številke svojega bivanja. Primerjal je vrste in stebra in val so mu govorili tisto prečudno besedo, napisano s krvavimi črkami na zastavi svojega cilja.
Gledal je na zastavo in gledal na številke. Čital je in primerjal besede na zastavi in besede v številkah. In povsod je bila ena in ista beseda:
"Bogastvo."
"Kako, da naenkrat sedaj v teh besedah ni tistega, kar me je gnalo do teh besed?" je rekel glasno.
Vesten je postal človek v življenju in natančen. Besedam ni verjel niti črkam. Samo vaga je bila, ki mu je dajala vero. Zato je vzel tiste številke in jih položil na vago.
"Naj govori vaga," je rekel. Ona ne govori z besedami iz črk sestavljenih. Brez strahu in natančno pokaže tisto, kar je resnično. A v besedah je resnica in laž sestavljena iz črk in ne vse, katere črke so resnice in katere laž.
Zamajal se je jeziček vage, oster in hladen. Človek je uprl vanj svoje oči in gledal kaj mu pove.
Jeziček vage pa je pokazal besedo, katero je človek čital glasno, da se natančno prepriča resničnosti:
"Bogastvo."
"Ni ponarejena zastava," je rekel. "In beseda na nji je prava. Tista je, za katero sem šel in katera beseda me je tako vlekla k sebi. Tista je, katero sem hrepenel priviti na svoja prsa, v sladostrastju živim njeno magično moč in opojnost."
Stegnil je roko in se dotaknil bogastva. Z vsemi prsti je prijel in šel z drugo roko je držal. No tistega, kar je pričakoval, ni čutil.
"Kje si hrepenenje, ki si me gnalo po cesti vsega omagujočega in me podžigalo?"
"Ničesar nisi obljubljalo," se je zavzel človek. "Kaj nisi govorilo, da me čakajo vse sladkosti, radost, uživanje pri zastavi, če jo objamem? In vse, kar sem na cesti teptal, preziral, ubijal, si

Padajoče zdravje in izguba moči

Neppravilno življenje ali nenaravno hrpanje in siljenje na življensko moč izpostavlja vaše zdravje in moč, življenje je temno in revno. Vzemite Nuga-Tone je za nekaj dni in opazili boste izboljšanje vašega zdravja. Ta zdravila sestavljata odlični naravni strupeni izvlečki, odpravi napihnjenost, vrtoglavico, omotico in priliči hitro izboljšanje splošnega zdravja.
Nuga-Tone vam da boljši apetit, pomaga prebavi, naredi dovolj rdečih krvnih celic, odnese pline in zadržane v telesu in živilih, oblažne ali mehurne pikočnosti in nenehno letine. Prinaša tudi svetilno poltne spazme in druge zdravne vaze. Vi lahko dobite Nuga-Tone kjerkoli prodajajo zdravila. Ako vaš trgovec tega nima v zalogi, pošljite mu naj bližnji naroči za vas od njegovih prebivalcev.
(Adv.)

odrekel mi obrodi štiridesetkrat štiridesetoro užikov in veselja?"
"To si bil ti sam, ki si obljubljal samemu sebi. Spremljalo te sem, ker mi je bilo tako ukazano. Nikdar ni v mojih besedah obljub, kakor ni v meni besed nobenih."
Izmučeno je gledal človek na številke, na bogastvo.
"Kje ste obljube, ki sem vas poslušal s tako vztrajnostjo?"
Kakor vzdih je slišal od nekod. Bil je kakor vzdih umirajočega:
"V zrcalo pogledaj!"
Pogledal je človek v zrcalo. Z roko se ga je dotaknil vsega gladkega in brušenega, kakor bi ne verjel tega, kar vidi.
"To je moj obraz," se je zavzel.
(Konec prihodajš.)

Vsa upehana od gospodinjkega dela?

—kaj naj storite

Ne glede na to, kako slabo se počutite, treba vstati in delati vs dan. Ali tu je nekaj, kar prav za gotovo konja vse bol, kar vam omogoča delati z udobnostjo.

Vi prav dobro znate, kako solčna svetloba ogreje vaše telo—kako prodira v stanice telesa. Ravno tako zdravilna gorčika Sloana vas ogreje. Gre prav do korenin bolečine—jo odnese. Kupite svežo steklenico še danes, 35c.

SLOAN'S LINIMENT

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in priložijo eden, dva ali tri štane in ene družine in to enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za štane ali nočlane \$6.00 za eno leto naročnina. Ker pa štane še plačajo pri naslenu \$1.50 za tednik, se jim to priložijo k naročnini. Mi priložimo enega, dva ali tri štane k eni naročnini. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predrag za štane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je skore v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Cleve in Chicago je.....\$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
3 tednika in..... 3.50	3 tednika in..... 5.50
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.50

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plenu in si naročite Prosveta, list, ki je vaša lastnina.
Pošljite!—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo sniti datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveta vsoto \$.....

Ime Čl. društva št.
Naslov
Mesto Država
Nov naročnik Star naročnik
Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:
Ime Čl. društva št.
Ime Čl. društva št.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerna, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA